

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio Practica ...

De Conversatione Apostolica A Curatoribus Animarum piè & fructosè
instituenda - Complectens vatios & solidos modos juvandi & consolandi
diversorum Statuum Personas afflictas, præcipuè ægras & captivas

Lohner, Tobias

Dilingae, 1677

§. 8. Quomodo occupare debeat ægrotos Operarius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48248)

ut oportet, non ut accipere. Vide ergo, ne corporis aegritudo ad animam transeat, quod fieret, si ex ea occasionem propria voluntate faciendam, aut impatientia occasionem sumeres.

XIII. Si dolent, se in communitate vivere non posse, narret illis, quid Christus S. Gertrudi similem querelam proponenti responderit; Num tibi Sponsus videtur minùs delectari in Sponsa, quando familiari ejus conversatione potitur in domo, quàm cum gloriatur ipsam ornatam procedere ad spectaculum vulgi? ex quo intellexit animam, quando à communi conversatione corporalibus molestiis impeditur, tunc quasi in conclavi quiescere cum Sponso, quia tunc delectamentis propriorum sensuum privata soli divinæ relinquitur voluntati. Et inde Dominus in homine tantò magis delectatur, quantò minùs invenit, unde vanè possit gloriari.

XIV. Si duri & inspidi cibi videntur agris, suadeat, ut consilium sequantur adolescenti cuiquam à Christo datum, dum de vili & insipido victu querenti respondit: omne asperum intinge in latus meum, & erit tibi dulce.

§. VII.

Quomodo occupare debeat ægrotos Operarius.

Quatuor sunt præcipuæ occupationes, quibus ægroti, quantum infirmitas eorum permittit, occupari, atque ab otio defendi possunt, scilicet pia cogitatio, devota oratio, consolatoria lectio, amica collocutio; nam labor aliquis corporalis, quem rarò morbi constitutio permittit, vix inter occupationes Infirmorum numerari meretur, quamquam & ipse negligi non debeat, si sine gravi molestia aut periculo Infirmorum assumi queat.

II. Prima igitur occupatio Ægrotorum pia cogitatio est; cum enim ex una parte Infirmi nec diu vocaliter orare possint, nec lectione longiore fatigari debeant, nec amicos habeant, quibuscum fructuosè & jucundè colloqui queant; ex altera verò parte animus humanus sine cogitationibus esse non possit, necessariò sequitur, ut Infirmi, ipsà morbi violentià impellente ac dictante, tristes ac melancholicas cogitationes, non sine grandi sæpe periculo, ipsorumque dolorum & morborum incremento concipiant, nisi aliis piis cogitatio-

gitationibus se fructuosius occupare, ac consolari doceantur. Porro pro ejusmodi piis cogitationibus variz præscribuntur materiæ ab Authoribus. 1. Sacratissima Passio Christi; sic namque S. Paulus ad Hebr. 12. monuit dicens: *Recogitate eum, qui talem sustinuit à peccatoribus adversus semetipsum contradictionem, ut ne fatigemini animis, vestris deficientes.* Et verò etiam exemplo suo docuit S. Bernardus S. 43. in Cant. de seipso confessus: *Et ego, Fratres, ab ineunte aetate mea ac conversione pro aceruo meritorum, (& solationum) quæ mihi deesse sciebam, hunc mihi fasciculum colligare, & inter ubera mea collocare curavi, collectum ex omnibus anxietatibus & amaritudinibus Domini mei &c. memoriam abundantia suavitatis horum eructabo, quoad vixero.* Unde aliqui hortantur, ut Infirmi sibi totam Christi Passionem velut amoenissimum hortum singulis mysteriis velut florentibus areolis distinctum imaginentur, ad quem à Christo illis Sponsi Cant. c. 5. & 6. verbis invitentur: *Veni in hortum meum, Soror mea Sponsa; messui myrrham cum aromatibus; & dilectus meus descendit in hortum suum ad areolam aromatum.* Ne autem crebrior hæc Passionis cogitatio fastidium pariat, possunt varietatis gratiâ diversis modis ejus mysteria percurrri, scilicet interdum primaria duntaxat ejusdem mysteria ruminando, et videlicet, quæ in Rosario doloroso recoluntur, ut sunt agonia Christi, flagellatio, coronatio, crucis baiulatio, crucifixio: aliàs septem Sanguinis effusiones, in circumcissione, horto, flagellatione, coronatione, vestium avulsione, crucifixione, lateris apertione factas: aut cruenta Christi itinera ex canaculo in hortum, ex hortum ad Annam, ab hoc ad Caipham, à Caipha ad Pilatum, à Pilato ad Herodem, ab Herode iterum ad Pilatum, ex domo Pilati denique ad montem Calvariz: aut septem Verba Christi, videlicet *Pater ignosce illis, quia nesciunt, quid faciunt: Hodie mecum eris in Paradiso: Ecce Filius tuus, Ecce mater tua: DEVS, DEVS meus, ut quid dereliquisti me? Sitio: consummatum est: In manus tuas commendo Spiritum meum:* Interdum totam Passionem eodem modo, quo contigit, percurrando. Quæ quidem cogitationes eut practicè, rectèque concipiuntur, duo specialiter observanda sunt, nempe ut suaviter, & absque violentia fiat hoc exercitium. Deinde ut breves & pijs affectus compassio-

doloris de peccatis, gratiarum actionis, amoris, fiducia &c. efficiantur, uti Ecclesia exemplo docet, dum istam & similes orationes usurpat: *Adoramus te Christe, & benedicimus tibi, quia per Sanctam Crucem tuam redemisti mundum.* Item: *Domine IESU Christe, Fili Dei vivi, pone passionem, crucem, & mortem tuam, inter iudicium tuum, & animam meam nunc & in hora mortis meae.* 2. SS. ejusdem Christi vulnera, de quibus S. Bernardus ait: *Voluit Christus oculos in sua sustolli vulnera, ut exemplo suo reddat ad tolerandum fortiores; non enim sentit sua vulnera miles, qui ducis sui vulnera intuetur.* Et S. Augustinus *Tuta & firma requies est Infirmis in vulneribus Salvatoris securus illic habito.* Cum me pulsat aliqua turpis cogitatio, recurro ad Vulnera Christi: cum Diabolus mihi parat insidias, fugio ad viscera misericordissimi Domini mei, & recedit à me. In omnibus adversitatibus meis non inveni tam efficax remedium, quam vulnera Christi: in illis dormio securus, & requiesco intrepidus. Hinc saepe aegroti illam S. Francisci Xaverij aspirationem usurpare debent, quâ dicebat ad Christum: *O IESU Christe, DEVS cordis mei, obsecro te per quinque vulnera illa, quæ tibi in cruce nostri amor inflixit, famulis tuis subveni, quos pretioso sanguine tuo redemisti.* 3. B. Virgo, quæ ipsamet S. Birgittæ l. 1. revel. c. 29. revelavit, se, quamvis sublimis sedeat in cælis, audire tamè amicos suos in terra existentes, eosque in morte præcipuè visitare, ut consolationem & refrigerium habeant. Unde Infirmi præcipuè sibi applicare debent illud S. Bernardi monitum: *In periculis, in angustia morborum præcipuè, & ipsius mortis) in rebus dubiis MARIAM cogita, MARIAM invoca. Non recedat à corde, non recedat ab ore.* Possunt autem de ea considerari vel dolores illius potissimi, quorum septem sequentes numerantur, scilicet circumcisio Filij, fuga in Ægyptum, amissio Filij, valetudo eantis ad passionem, bajulatio Crucis, crucifixio, depositio, & hæc interponi suspiria: *Eja Mater fons amoris, me sentire vim doloris fac, ut tecum fugeam. Tui Nati vulnerati, tam dignati pro me pati pœnas mecum divide:*

vide. *Fac me verè tecum flere, Crucifixo condolere, donec ego vixero. Iuxta crucem tecum stare, te libenter sociare in planctu desidero.* Vel potiores tituli, ob quos ab ægris præcipuè invocari debet, quales sunt, quòd sit mater DEI, & Hominum, refugium peccatorum, consolatrix afflictorum, advocata nostra &c. ob quos meritò ad ipsam usurpari debeant verba illa Ecclesiæ: *Sub tuum præsidium confugimus. S. Dei Genitrix, nostros deprecationes ne despicias in necessitatibus nostris, sed à periculis cunctis libera nos Virgo semper gloriosa & benedicta.* 4. Angelici Spiritus, præcipuè SS. Angeli Custodes Infirmorù, de quibus considerandù, quòd, licet sint creaturæ nobilissimæ, & Aulici DEI, sint tamen etiam administratorij Spiritus missi in ministerium propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis; sed & Concives hominum, per quos suæ ruinæ scissuras, ut loquitur S. Augustinus, restaurari expectant, ideòq; magna cura & vigilantia studio adsunt nobis, omnibus horis & locis nobis succurrentes, quã ob causam meritò Infirmi illa S. Bernardi super Ps. 90. verba sibi applicent: *Quid sub tantis Custodibus timeamus? nec superari, nec seduci, minùs autem seducere possunt nos, qui custodiunt nos in omnibus viis nostris. Fideles sunt, prudentes sunt, potentes sunt, quid trepidamus? Tantùm sequamur eos, adhæreamus eis, & in protectione DEI cali commoremur.* Quærities ergo gravissima cernitur urgere tentatio, & tribulatio vehementens imminere, invoca Custodem tuum, Ductorem tuum, Adiutorem tuum in opportunitatibus, in tribulatione, in clamo eum, & dic: *Domine, salva nos, perimus.* aut: *Angele DEI, qui custos es mei, me tibi commissum pietate superna, in hac & mortis horâ illumina, custodi, rege, gubernas.* Quem in finem narrare potest Infirmis, quod P. Georgius Menzius p. 1. l. 2. c. 10. de arte compatiendi scribit S. Gualberto evenisse, quòd scilicet eidem agonizanti Angelus in specie Fratris sui adfuerit, rogatusque nomen responderit, se *Benignum de monte DEI* vocari, ad demonstrandam benignitatem, amorèmq; quo & DEUS missionem & custodiam hominum decrevit, & ipse suscepit. Item quòd interdum conspecti sint locis & lectis, in quibus morituri decumbebant, benedicere. Hinc P. Carolus Garnier Presbyter è Societate JESU in odium fidei à Bar-

Barbaris interfectus solebat eorum, quos ad mortem dispo-
 nebat, Custodes Angelos invocare, unde visus est ab agro sti-
 parator lateris ejus Juvenis coruscus, qui ad obediendum Patri
 Clientem hortaretur. 5. Reliqui Caelites; ad quos tantò
 major fiducia concipienda, quantò magis experti sunt mise-
 rias nostras, sciuntque, in quibus periculis versemur; unde
 consideranda eorum multitudo, dignitas, potentia ad quid-
 vis impetrandum, & charitas, quâ Clientes suos amplectun-
 tur, sæpèque animæ dicendum: *Noli timere, plures enim pro
 nobis sunt, quàm contra nos.* Sed & ad ipsos Sanctos Caelites
 exemplo P. Nicolai Gaudani S. I. apud Mentzium l. c. recurren-
 dum ac dicendum: *Traiectus quidem nobis restat terribilis, sed
 vos, ô Apostoli Domini, Vos, ô Martyrum agmina, Vos Confesso-
 rum & Virginum candidatarum turma, poteritis vestris preci-
 bus imbecillam animam meam ex mari tam turbulento in caele-
 stem portum transvehere, poteritis sanè DEI clementiâ.* 6. Cæ-
 lestia gaudia: in quibus præcipuè consideranda multitudo,
 magnitudo, perennitas, indèque cum admiratione excla-
 mandum; *Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine,
 quam abscondisti tementibus te.* Ps. 30. aut: *Quàm dilecta ta-
 bernacula tua, Domine virtutum, Concupiscit & deficit ani-
 ma mea in atria Domini.* In specie verò hæc gaudia sunt, te-
 ste Hugone l. 4. de anim. *Vivere vitâ sine fine, sine omni ad-
 versitate: Sapere, id est, scire omnia, quæ voluerit, præcipuè
 essentiam DEI, ejusdemque consilia & judicia, item causas &
 origines rerum. Amare intensissimè DEUM, Caelites, &
 seipsum. Gaudere de DEI, Sanctorum, & sua felicitate. Lau-
 dare DEUM sine fastidio, sine fine. Tunc nempe verificabi-
 tur illud Apoc. 21. *Et absterget omnem lacrymam ab oculis eo-
 rum, & mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque
 dolor erit ultra, quia prima (id est, miserix vitæ humanæ) ab-
 terunt, & dixit, qui sedebat in throno: Ecce nova facio omnia.*
 Verbo: *Mercès Sanctorum, teste S. Bernardo l. de consol.
 tam magna est, quòd non potest mensurari: tam copiosa, quòd
 non potest finire: tum pretiosa, quòd non potest aestimari.* Si er-
 go Diabolus olim dixit, se libenter omnia Inferni tormenta
 usque ad diem judicij toleraturum, ut vel unico momento
 DEUM videre, & frui illa beatitudine posset, cur Infirmi suos
 dolores non patienter ferant, ut DEUM per totam æternita-*

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

rem videant, & fruantur. 7. Inferni & Purgatorij tormenta; in quibus considerata poena sensus, poena damni, & de-
 ratio, quæ omnia tanta sunt, teste S. Thoma & aliis, ut mi-
 nima poena superet omnes poenas & tormenta, quæ ab intel-
 lectu humano excogitari potest; ut merito dixerit Thomas
 Kemp. l. 1. c. 24. *Ibi erit una hora gravior in poena, quam
 hic centum anni in amarissima poenitentia*; uti expertus est æ-
 ger ille, qui optione data ab Angelo, an per tres horas in pur-
 gatorio, an verò per triennium decumbere mallet, electo pur-
 gatorio, mox poenitentiam ductus reduci petiit, & non tan-
 tum tribus, sed trecentis annis libentius gravissimos morbos
 tormenta tolerare se velle dixit, quam unam adhuc horam purga-
 torios ignes experiri, uti fusiùs Joannes Major in Spec. Exempla-
 v. Infirmis ex 7. refert. Merito ergo in consideratione ta-
 lium tormentorum recreabitur æger, & nihili faciens dolores
 suos dicet cum S. Augustino: Domine, hinc ure, hinc seca, mo-
 do parcas in æternum. 8. Infirmi & Captivi in terris exi-
 stentes, circa quos considerari potest, quod & plura, & gra-
 viora, & diuturniora patiantur, atque adeò sibi iterum pro-
 solatio occinendum ab ægro: Potuerunt isti, & istæ, & tu
 non poteris? *Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem
 reducere, ut levius feras tua minima*, inquit rectè Thomas
 Kemp. l. 3. c. 19.

III. secunda Infirmi occupatio Oratio merito censetur,
 ut quæ condimentum miseriarum rectè appellatur, ideoque
 farinulæ illi comparatur, de qua Sacræ paginæ 4. Reg. 4.
 memorant, quod olus, in quo ob amaritudinem mors cibus
 redebatur, ex insipido sapidissimum effecerit; hinc & ipse
 Christus tum in monte Oliveti, tum in cruce per eandem se
 consolari & animare studuit. Porro quanam orationes ab
 Infirmo usurpandæ sint, difficile est determinare, cum, sicut in
 corporalibus cibis sumendis diversi sunt appetitus & gustus,
 ita & in orationibus peragendis varij sint affectus devotio-
 nis. In genere tamen sequentes tres regulas iterum obser-
 vandas putarem, nempe ut consueta atque à legibus privati
 sui status præscripta exercitia matutinæ oblationis, nocturnæ
 discussionis, Missæ auditionis (spirituali saltem præsentia
 factæ) Canonici pensent, si morbi qualitas patiatur, nunquam
 omittantur; deinde ut preces, quas Ecclesia vel ipsa in Ri-
 tuali-

tualibus præscripsit, vel in aliis libris approbavit, aliis arbi-
 trariis præferantur, utpote ab ipso Spiritu Sancto approbatae,
 ex quibus proinde merito major etiam fructus & consolatio
 sperari potest; & tandem, ut potius breviores frequentius
 assumantur, quam longiores cum fastidio continentur. In
 specie verò sequentes servire possunt 1. Oratio Dominica, Sa-
 lutatio Angelica, & Symbolum Apostolorum; quæ quia ab
 ipso Spiritu S. Christo, Ecclesia sunt facta, primum merito lo-
 cum sibi vendicant; unde Card. Bellarminus sibi præ aliis has
 elegit; maximè verò efficaciam singularem habere credun-
 tur, si per secundum & tertium modum orandi recitentur, &
 variis affectibus intermixtis condiantur. 2. Psalmi Davi-
 dici, præcipuè Pœnitentiales, aut alii, quos ipse sibi Infirmi
 eligere possunt. 3. Officia varia, præsertim paruum B. Vir-
 ginis, aut de Immaculata Conceptione, aut de Cruce, aut pro
 defunctis. 4. Litanix variæ, præsertim Lauretanæ, de o-
 mnibus Sanctis, de Passione Christi, & SS. nomine JESU; imò
 possunt facillè etiam Litanix pro ægris, pro variis virtu-
 tibus amoris, patientiæ, & resignationis fieri, ut suo loco o-
 stendetur. 5. Rosaria diversa, præsertim B. Virginis 63. sa-
 lutationibus constans; vel Christi 33. orationes Dominicæ
 complectens; vel Psalterium B. V. ex 150. salutationibus & 15.
 Dominicis orationibus confectum; Vel SS. Trinitatis, in
 quo pro tribus primis granis dicitur Litaniarum initium, vi-
 delicet Pater de cælis Deus &c. pro majoribus globulis oratio
 Dom. & salutatio Angelica, pro minoribus vel *Gloria Patri &c.*
 vel *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus DEVS Sab-
 baoth, plena est omnis terra gloria eius*, quo Rosariolo à P.
 Nicolao Serario usurpato Cornelius de Lapide Comm. in
 Matiam c. 6. v. 3. dicit, nihil sanctius, nihil Deo dignius, &
 gratius, nihil homini utilius ab eo orari posse. Vel de SS.
 nomine JESU, ita ut omnes quidem orationes, prout in co-
 rona B. V. recitentur, in quavis tamen decade post salutatio-
 nem Angelicam unus ex sequentibus versibus immisceatur:
*Cujus nomen vocatum est ab Angelo, priusquam in utero
 conciperetur: Cui Deus donavit nomen, quod est super
 omne nomen: In cujus nomine flectitur omne genu cæle-
 stium: In cujus nomine flectitur omne genu terrestrium:*

In cuius nomine flectitur omne genu Infernorum. In cuius pretioso nomine nos oportet salvos fieri. Vel pro defunctis, dicendo ad majores globulos Psalmum *De profundis*, ad minores *Requiem æternam dona eis, Domine, & lux perpetua luceat eis.* 6. Varij Jubili & Hymni, quales præcipue sunt Jubilus S. Bernardi, Hymnus *Omni die die* MARIÆ à S. Casimiro compositus, & Hymnus *Ad perennis vitæ fontem* &c. à S. Petro Damiani collectus, Sequentia *Dies ira, dies illa* &c. ab Ecclesia usurpari solita. 7. Preces aliæ ad DEUM & Cælitates, quibus eorum auxilium & assistentia imploratur, quales, ne in hoc loco per ejusmodi preces materia interrumpatur, in calce hujus libelli assignabuntur. 8. Et præcipue usurpari fructuosè possunt ab ægro jaculatoriæ preces, & cæmaximè, quæ varios fidei, spei, charitatis, patientiæ, contentionis, & resignationis actus continent, de quibus infra speciali paragrapho agetur; hæ enim orationes præ reliquis aptæ sunt ad finem orationibus præfixum consequendum, tum quia hoc ipso, quòd breves sint, magnam attentionem non exigunt: tum quia nullam specialem connexionem requirunt, atque adeò ab ipso ægro pro libitu formari possunt.

IV. Tertia occupatio ægrotorū, quæ Lectio spiritualis est, non modicum illis solatium afferet, si ritè instituatur; cum enim Lectio talis sit velut Epistola à DEO, aut etiam Zealosis Apostolis, qui ejusmodi libros conscripserunt, missa fieri vix potest, ut non insigne robur & solatium Infirmi accipiant, si medium istud ritè usurpaverint, sicut suo exemplo plurimi Sancti cōfirmarunt. Porro ut utiliter lectio hæc instituat, duo specialiter observanda, & duo cavenda sunt. Observanda sunt materia & modus legendi. Pro materia ijdem ferè libelli, quos supra pro Captivis assignavi, assumi possunt, videlicet Vita & Passio Christi, & Sanctorum, eorum maximè, qui per patientiam in morbis vel cruciatibus pulchriora exempla reliquerunt, qualia Voglerus in fonte Consolationum l. 1. c. 5. & alius liber Schola sublimis Infirmorum inscriptus plurima afferunt; item Prodromus, Gymnasium Patientiæ, Heliotropium & Job P. Hieremiæ Drexelij, Monile ac Consolatio Pusillanimum R. P. Ludovici Blossij. Apothecæ R. D. Georgij Pistorij & similes, præcipue tamen Libellus de imita

De Imit. Christi l. 1. c. 23. l. 2. c. 11. & 12. l. 3. c. 6. 18. 19. 37. 47. 48. 49. 50. 52. 56. 59. Modum verò legendi idem P. Drexelius c. 2. prodr. §. 15. sequentibus verbis indicat; legendum est ægris, sicut comedendum, parùm scilicet, & per vices de Medicorum suafu. Insuper non glutiesdum statim, quod editur, sed mandendum, masticandumque prius, ut cibus benè in ore velut primo in stomacho antè concoquatur; ita quod legitur, non oscitanter transiliendum est, sed uni, alterive sententiolæ immorandum, cum gustu quodam eam expendendo & velut digerendo; aliter enim legere penè est negligere, aut tædium, nausèamve lectionis in se provocare. Cavendum verò est, ne obvia statim etiam in his libris materia aut caput arripiatur, sed tale seligatur, quod spectando præsentem ægrorum statum iisdem excitandis aptissimum videatur. Præterea ut non diu continetur, sed interdum apto colloquio interrumpatur. Quia verò sæpe in domibus Infirmorum tales libri non habentur, ideo Operarius ipse deberet tales libros domi habere, quos interdum ægris ad tempus commodare posset.

V. Quarta denique occupatio ægrorum fructuosa & consolatoria allocutio est, quæ quidem ut talis sit, sequentia observari debent ab Operario. 1. Ut sit *opportuna*, atque adèdè diligenter attendatur, an non ob vehementiam dolorum fastidio potius sit Infirmis futura allocutio, quàm consolatio. 2. Ut sit *solida*, id est, ad instruendam (quâ ratione scilicet morbum fructuosè sustinere debeant) & consolandos Infirmos apposita. 3. Ut sit *discreta*; ipsis etiam Infirmis spatium de suis doloribus, aliisque afflictionibus loquendi concedens; item interdum ad alios adstantes se convertens, ut majori cum fructu ad ipsos Infirmos redeat. 4. Ut sit *brevis*; si enim de rebus spiritualibus instituatur, & longa sit, non modicè gravabit ægros; si autem de rebus prophanis discurrat, parùm ædificabit illos. 5. Ut sit *suavis*, & *incunctans*, ipso scilicet loquendi modo sinceram charitatem & condolentiam, promptitudinè que juvandi ostendens. Quia verò non ipse duntaxat Operarius, sed alij etiam cum ipsis colloquantur, ideo monere interdum proderit eos, quibus ægrorum cura commissa est, ut & ipsi, quantum fieri potest, has conditiones observent, nec facillè aut ipsi loquantur, aut alios loqui

loqui fiant de rebus, quæ ipsorum afflictiones augere possunt, quam minuere queant.

§. VIII.

Quomodo ægri ad varias virtutes exercendas sint excitandi, & adjuvandi.

I. **D**uplici modo excitari possunt Infirmi ad virtutum exercitium. 1. Ut una vice pluribus simul exercendis insistant. 2. Ut in una duntaxat per varios actus exercenda occupentur, quod maximè suadendum est, si diutius ægrotent, & frequentius ab Operario visitentur. De utroque modo, quoniam hoc exercitium præ aliis conducit ad meritum & solatium ægrorum augendum, hoc loco breviter agendum est.

M E M B R U M I.

Quomodo ad plures simul actus virtutum excitandus sit æger.

I. **D**uplex ferè modus assignari potest virtutes plures excipiendi. Primus est, ut quævis virtus solitariè accepta directè & formaliter exerceatur hoc vel simili modo.

Quis ego sum, ô Domine, ut contradicam supremæ veracitati & revelationi tuæ? Credo, Domine, credo, quidquid revelare dignatus es.

Quis unquam speravit in te, Domine, & confusus est? Spero itaque & ego, ô Domine, quidquid promittere dignatus es.

Quid mihi est in cælo, & à te, mi Deus, quid volui super terram? nihil, nihil, ô Deus, te ergo amo super omnia, & amabo in æternum.

Quis dabit capiti meo aquas, & oculis meis fontes lacrymarum, ut defleam peccata mea? doleo, mi Deus, doleo, quia te summum bonum toties offendi.

Quid retribuam tibi, Domine, pro omnibus, quæ retribuisti mihi? Laudo & benedico te, Domine, & superexaltabo in sæcula.

Quid